

KODĖL NUKENTĖJUSIEJI TYLI?

Seksualinio smurto suvokimas, patirtis ir visuomenės nuostatos –
ką rodo reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa

Dr. Dalia Puidokienė

SPEAK UP • 2026

Tyrimo kontekstas ir metodologija

PROJEKTAS „SPEAK UP“

Sutikimu grindžiamų teisės aktų tobulinimas siekiant užkirsti kelią seksualiniam smurtui Lietuvoje

2026 07 21–31

apklausos laikotarpis

1002

Lietuvos gyventojai, 18+

Individualūs interviu

daugiapakopė stratifikuota atsitiktinė atranka

±3,1 %

maksimali paklaida • 95 % patikimumas

Apklausą atliko „Baltijos tyrimai“. Duomenys sverti pagal lytį, amžių ir gyvenamosios vietovės dydį. Tyrimas vykdytas visose Lietuvos apskrityse.

Projektas finansuojamas Europos moterų lobistinės organizacijos pagal 2026 m. finansinės paramos trečiosioms šalims programą.

Kas dalyvavo apklausoje?

1002

reprezentatyvi 18 metų
ir vyresnių Lietuvos
gyventojų imtis

54 % / 46 %

moterys / vyrai

15 • 34 • 26 • 25 %

18–29 • 30–49 • 50–64 • 65+ metų

43 • 25 • 32 %

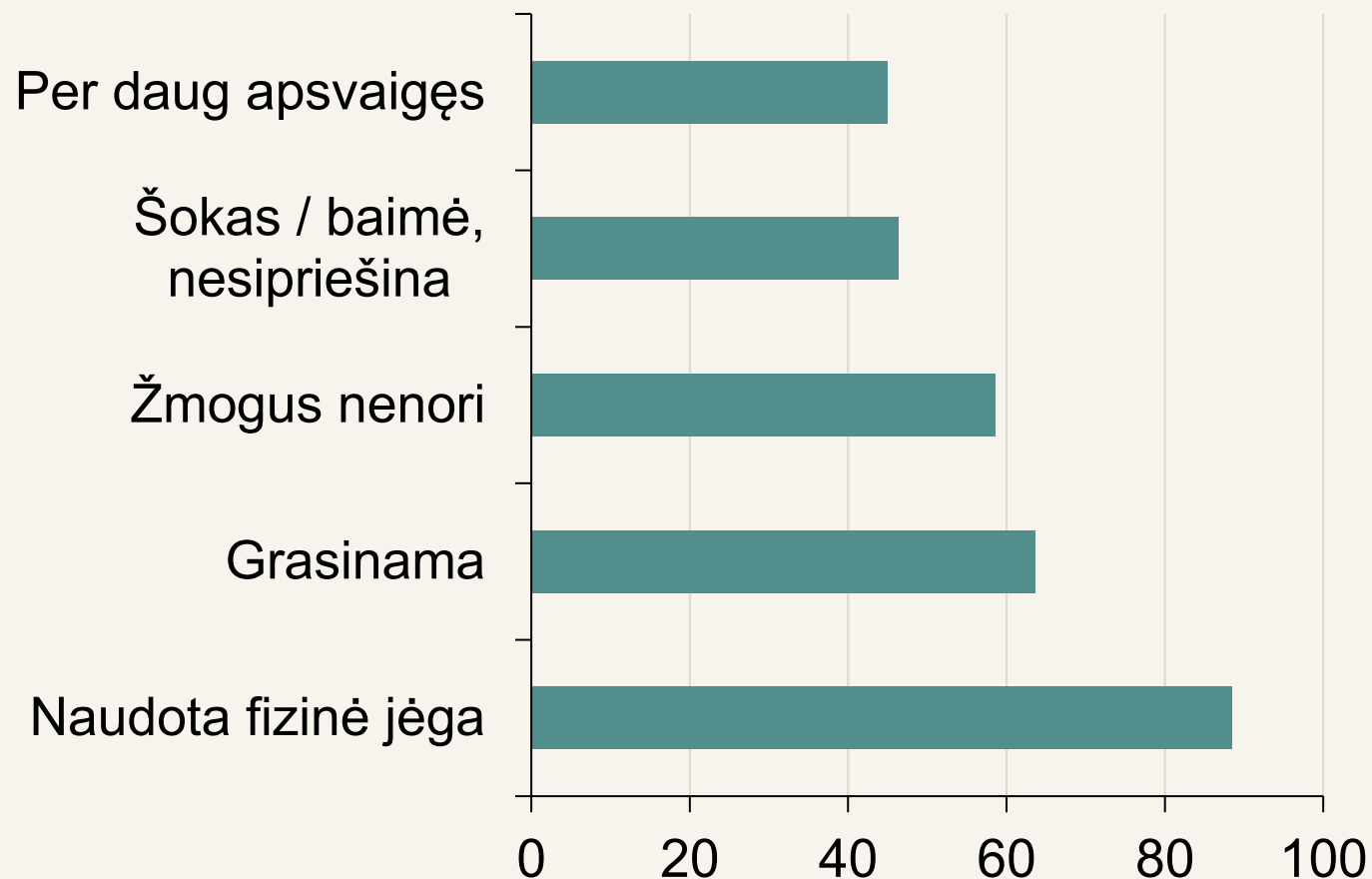
didmiesčiai • kiti miestai • kaimai / miesteliai

10 apskričių

108 atrankos taškai

Svarbu: apklausos rezultatai apibūdina Lietuvos suaugusiųjų nuostatas ir deklaruojamas patirtis; tai nėra registruotų seksualinio smurto atvejų statistika.

Ar smurtą vis dar siejame pirmiausia su fizine jėga?

46,4 % atpažįsta situaciją, kai žmogus dėl šoko ar baimės nesipriešina.

Jei asmuo žodžiu ar fiziniais veiksmais neprieštaravo dėl lytinių santykių, tai ji / jis iš dalies yra atsakinga (- as) už patirtą seksualinį smurtą

51,6 %

Visiškai sutinka bei
greičiau sutinka

40 %

Visiškai bei
greičiau nesutinka

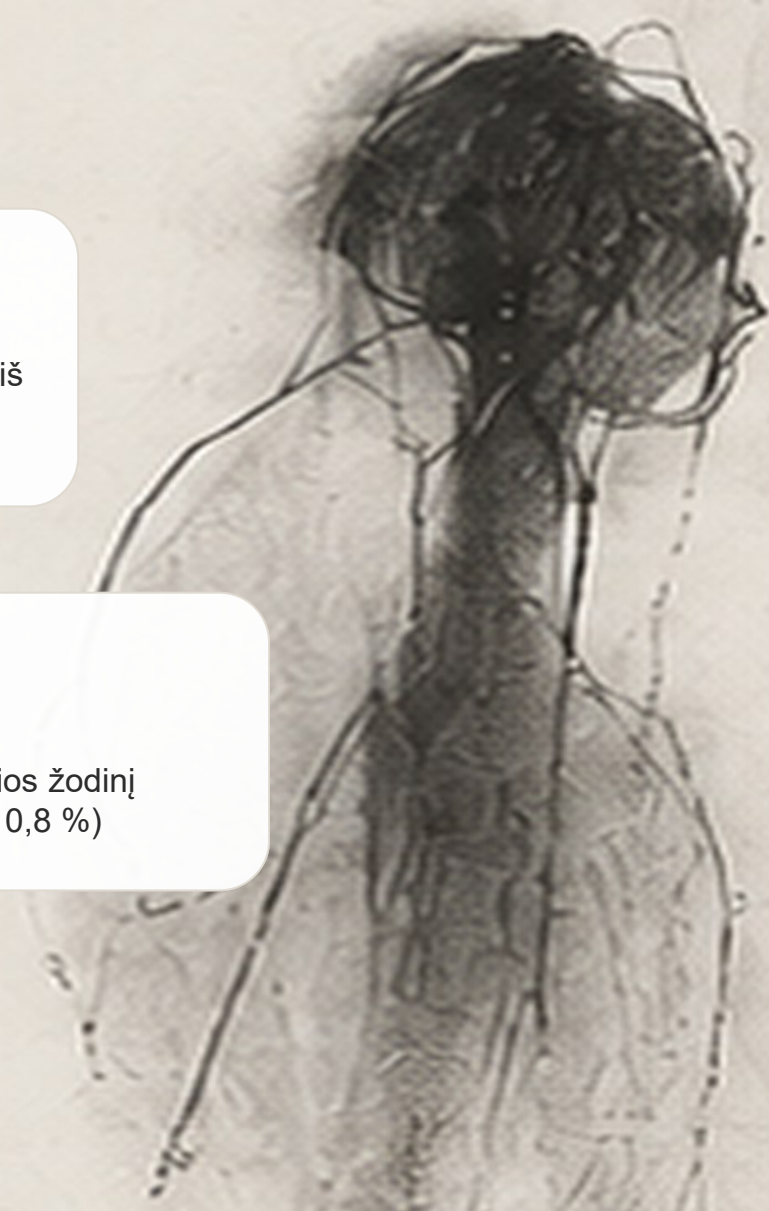
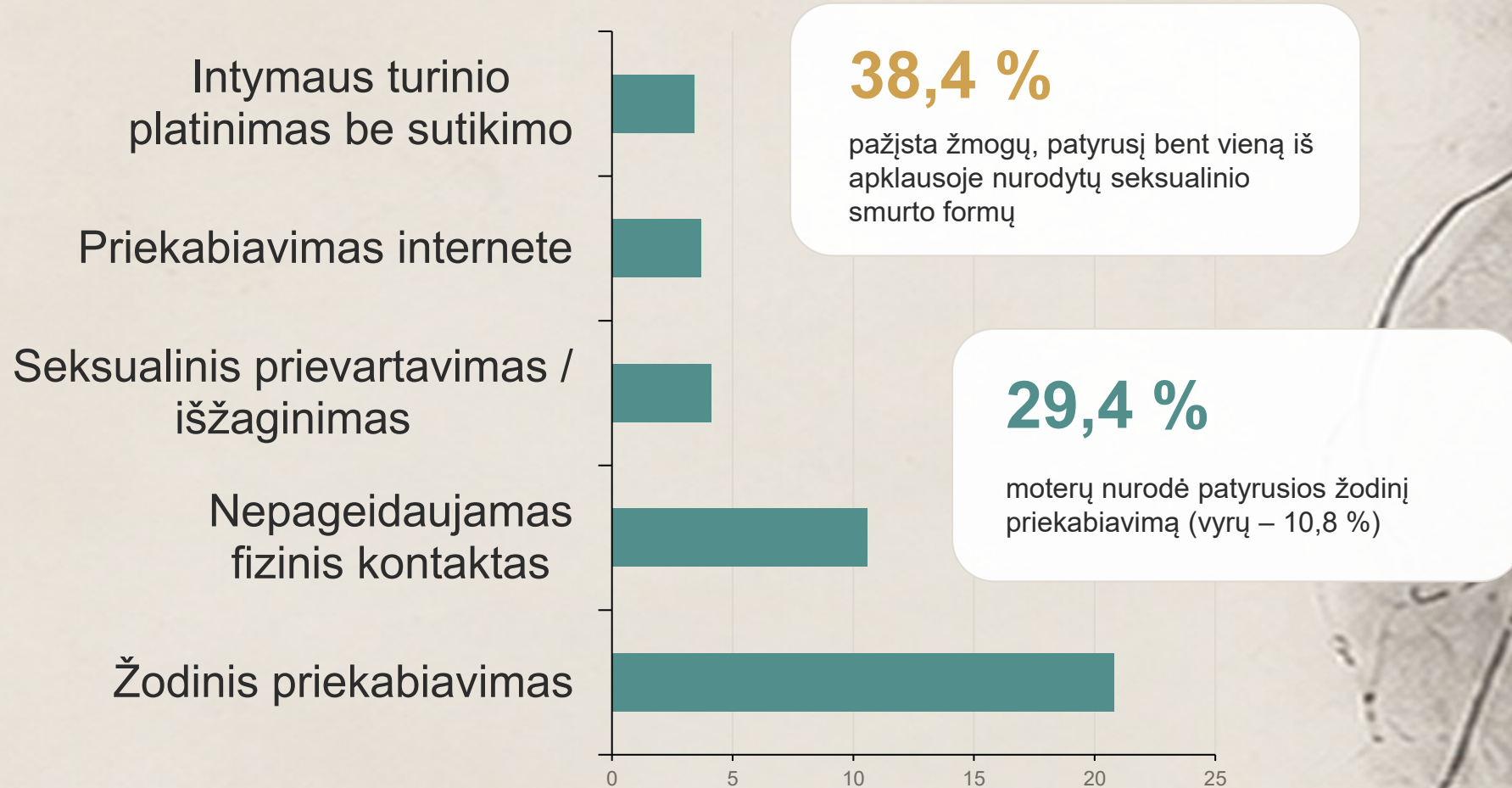
8,4 %

Nežino, neatsakė

Traumos reakcijos gali būti sustingimas, atsitraukimas ar negalėjimas aktyviai priešintis.

Todėl sutikimo vertinimas negali remtis vien matomu pasipriešinimu.

Seksualinio smurto patirtys nėra retos

Mitai vis dar perkelia atsakomybę nukentėjusiam žmogui

47,1 %

Visiškai arba greičiau sutinka, kad apsvaigęs žmogus atsakingas už patirtą seksualinį smurtą

51,6 %

Visiškai arba greičiau sutinka, kad neprieštaravęs žodžiu ar veiksmais žmogus yra atsakingas

38,3 %

Visiškai arba greičiau sutinka, kad lankymasis naktiniuose klubuose reiškia atsakomybę

Kai atsakomybė perkeliama nukentėjusiam žmogui, didėja gėda, abejonė savimi ir baimė būti apkaltintam.

Tai tiesiogiai susiję su tylėjimu.

Ar jūs kreiptumėtės pagalbos, jei patirtumėte seksualinį smurtą?

Niekur nesikreiptų

Moterys - 9 %

Vyrai - 16 %

Niekur nesikreiptų

Miestas – 17,7 %

Kaimas – 15,1 %

Didmiestis – 7,1 %

Klausimą „Kodėl nesikreipė?“

keiskime į

„Kas trukdė kreiptis ir jaustis saugiai?“

Specializuota pagalba turi būti ne tik prieinama – ji turi būti žinoma.

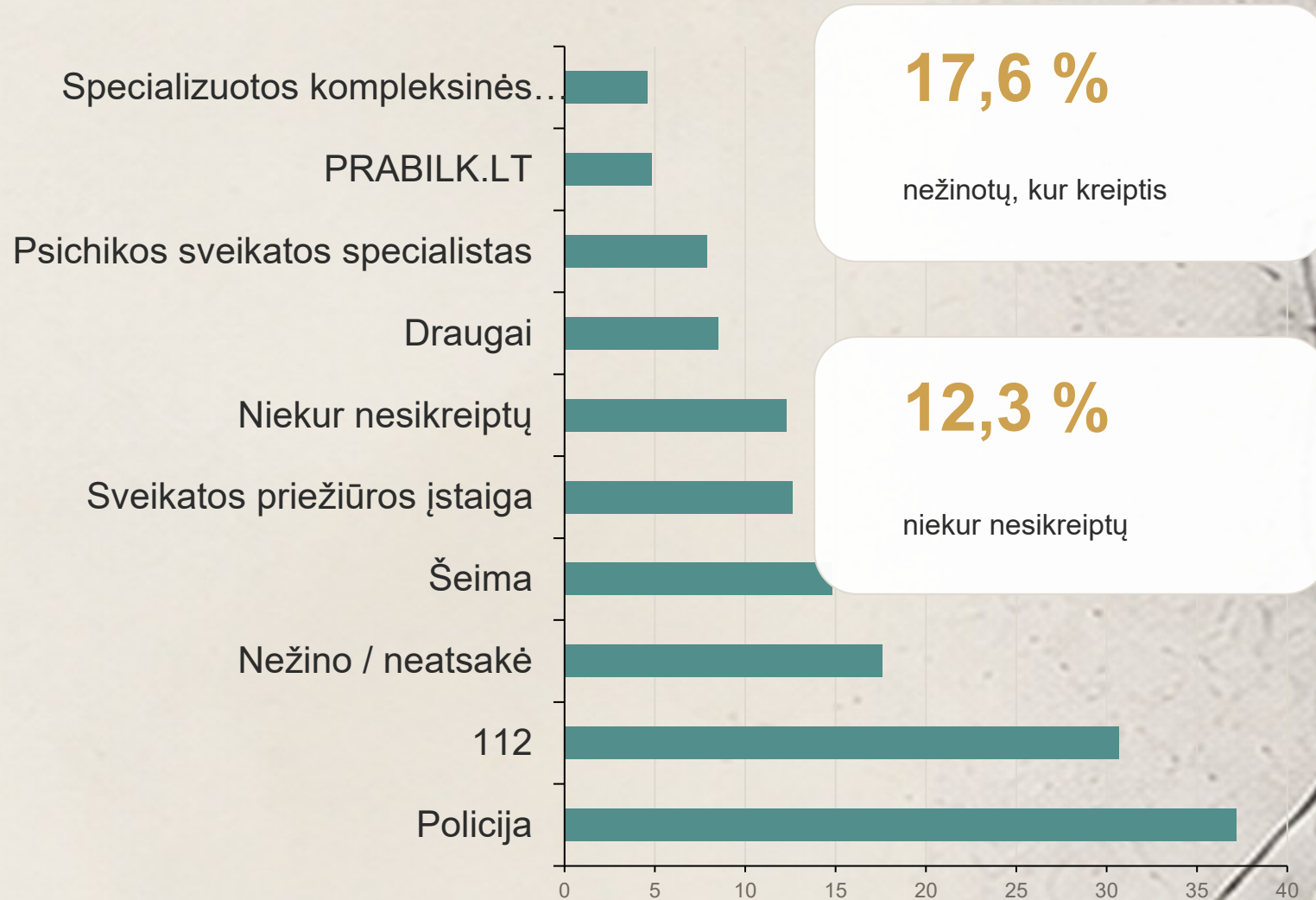
Kodėl nukentėjusieji tyli?

TYLA NĖRA PASYVUMAS

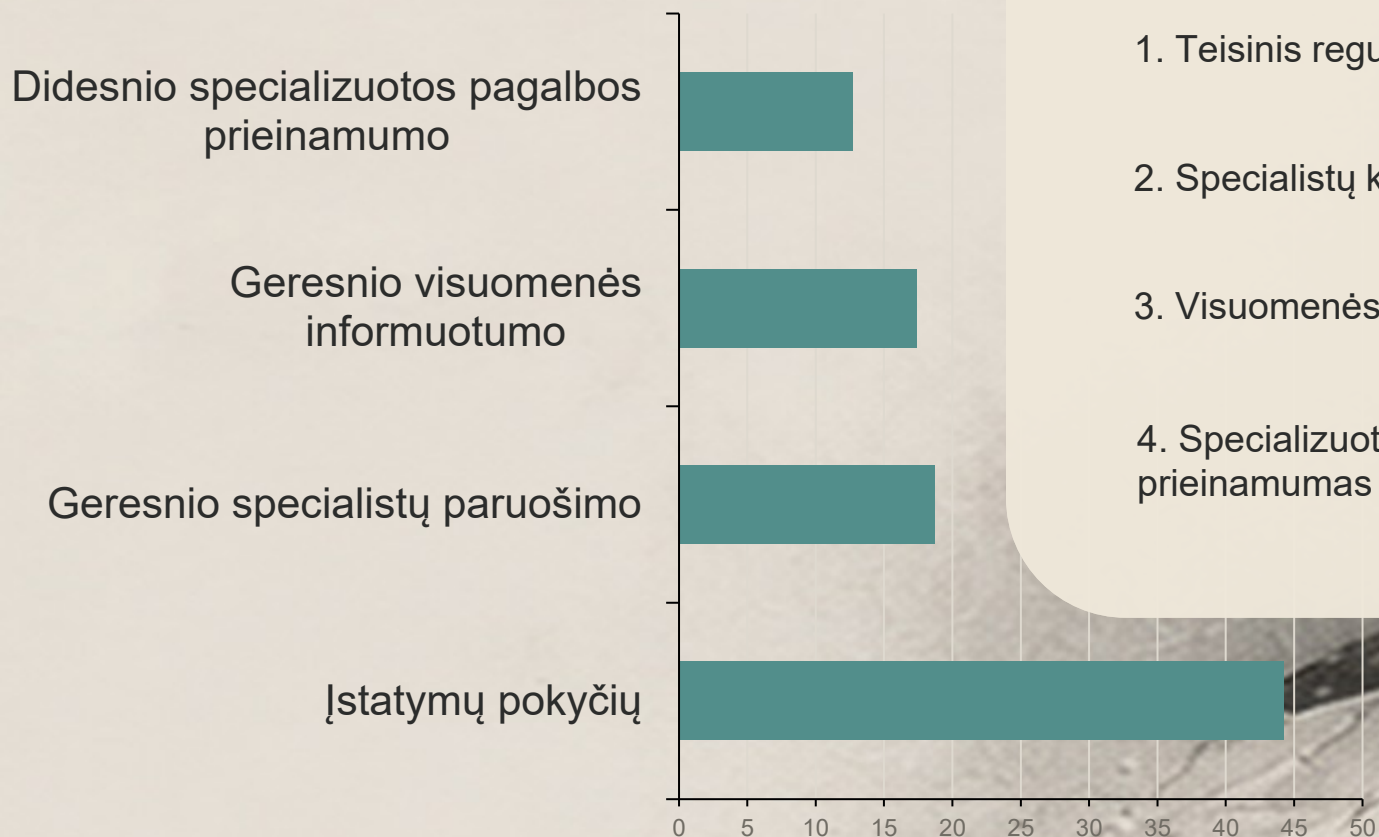
Tai gali būti bandymas išgyventi gėdą, baimę, nepatikėjimą ir galimą pakartotinį traumavimą.

Kur žmonės ieškotų pagalbos?

Ko Lietuvoje labiausiai trūksta?

KETURI LYGMENYS

1. Teisinis reguliavimas
2. Specialistų kompetencijos
3. Visuomenės informuotumas
4. Specializuotos pagalbos prieinamumas

Ką mums sako šie duomenys?

1

Sutikimas

Smurto atpažinimas vis dar siejamas su fizine jėga ar aktyviu pasipriešinimu.

2

Mitai

Dalis visuomenės atsakomybę vis dar perkelia nukentėjusiam žmogui.

3

Tyla

Gėda, nepatikėjimo baimė ir nepasitikėjimas sistema tampa kliūtimis kreiptis.

4

Pagalba

Specializuotos pagalbos paslaugų žinomumas išlieka mažas.

PABAIGAI

Tyla neturi būti pagalbos sąlyga

Turime kurti sistemą, kurioje žmogui nereikėtų įrodinėti, kad jis „nepakankamai priešinosi“, „nepakankamai kentėjo“ ar „nepakankamai greitai prabilo“.

Išklausyti. Patikėti. Informuoti. Padėti.

SPEAK UP • Lietuvos moterų lobistinė organizacija. Fono šaltinis: Marc, Boaz. An Existential Approach to Interpersonal Trauma: Modes of Existing and Confrontations with Reality, 2022.

Nukentėjai nuo seksualinio smurto?

+3706 616 9990

pagalba@prabilk.lt

PRABILK

SPEAK UP • Lietuvos moterų lobistinė organizacija. Fono šaltinis: Marc, Boaz. An Existential Approach to Interpersonal Trauma: Modes of Existing and Confrontations with Reality, 2022.